

Читайте, гугайте, і гуготу наукайтесь, її свого не шукайте. /Т. Шевченко/

ДНІПРО

№ 39-40 (815-816)

Жовтень
2016 року

ДНІПРОПЕТРОВСЬКА ОБЛАСНА ПЕДАГОГІЧНА ГАЗЕТА

Видається
з грудня
1993 року

25 жовтня 1943 року – міста Дніпро і Кам'янське звільнені від нацистських окупантів.

28 жовтня 1944 року – остаточне вигнання з території України військ нацистської Німеччини та її союзників.

Дорогі дніпрянці! Шановні ветерани!

Щиро вітаю вас із Днем визволення міста Дніпро від нацистських загарбників!

Понад сім десятиліть минуло відтоді, як ворога вигнали з рідного міста. Тисячі наших земляків віддали життя за мир та незалежність Батьківщини, за розвиток Дніпра. Ще мільйони відновлювали місто після війни, розвивали його промислову міць, примножували наукові та культурні досягнення.

Дніпрянці знають ціну свободи. Коли ворог знову зазіхнув на нашу незалежність, саме місто Дніпро стало форпостом миру. Адже мир – це найбільша цінність, яку ми маємо берегти. Дякую за патріотизм, силу духу та відданість Батьківщині.

Добра, злагоди та мирного неба.

Шановні жителі Дніпропетровщини!

Ми відзначаємо 72 річницю визволення України від нацистських загарбників.

Минають роки – але ми пам'ятаємо той час, коли від вибухів здригалася й горіла земля, гинули люди. Та страшна війна торкнулася кожної родини.

Дякуємо вам, ветерани! Ваш шлях до миру був тернистим, на вашу долю випали тяжкі випробування, і вам – наша глибока шана.

Сьогодні українці вкотре стали на захист своєї землі та її свободи. Борючись східні кордони України, ви довели, що є гідними нащадками своїх пращурів. Ваші мужність, відвага та нескореність духу є зразком для прийдешніх поколінь.

Ми доземно вклоняємося усім захисникам Батьківщини та схиляємо голови в пам'ять про полеглих за свою країну.

Бажаю всім здоров'я, добробуту, тепла, затишку, оптимізму. Нехай у нашій країні панує мир.

Голова Дніпропетровської
обласної державної
адміністрації
Валентин РЕЗНІЧЕНКО

МІЖНАРОДНИЙ ФОРУМ «ІННОВАТИКА В СУЧАСНІЙ ОСВІТІ»

Міністерство освіти і науки України, Національна академія педагогічних наук України, Компанія «Виставковий Світ» 25-27 жовтня у Київському Палаці дітей та юнацтва провели Восьмий Міжнародний форум «Інноватика в сучасній освіті».

Вагомі інноваційні досягнення представили 538 учасників із 24 регіонів України, з Канади, США, Великобританії, Польщі, Чехії, Словенії, Франції, Болгарії, Греції та інших країн. Відбулися науково-практичні конференції, семінари, презентації та «круглі столи».

У рамках форуму відбувся професійний конкурс у 9 тематичних номінаціях. Експертну оцінку якості робіт проводили наукові інститути Національної академії педагогічних наук України та Дер-

ми лауреата конкурсу відповідних ступенів.

КВНЗ «Дніпропетровський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти» організував і провів Всеукраїнську науково-практичну конференцію «Практична медіаосвіта: інноваційні стратегії розвитку». Інститут отримав відзнаку та диплом лауреата конкурсу I ступеня у номінації «Інноваційні підходи до впровадження медіаосвітніх технологій для підвищення якості освітньої діяльності».

лицей № 129, СЗШ № 37, СЗШ № 8, гімназія № 127, дошкільний навчальний заклад № 80 загального розвитку;

• Кам'янської міської ради – НВК № 37, НВО «Ліцей нових інформаційних технологій – загальноосвітній навчальний заклад I-II ступенів – дошкільний навчальний заклад», СЗШ № 4 ім. А.С. Макаренка, Загальноосвітній навчальний заклад I ступеня – гімназія № 39.

Лауреатами I та II ступенів стали:

• у номінації «Сучасні інформаційні системи, технічні засоби навчання, технології та рішення для впровадження в освітню практику» – Криворізький обласний ліцей-інтернат для сільської молоді, Синельниківська СЗШ № 4, Навчально-виховний комплекс «Загальноосвітній навчальний заклад – дошкільний навчальний заклад» № 13 м. Кам'янське;

• у номінації «Соціальне партнерство в контексті модернізації національної освіти» – НВК «Загальноосвітній навчальний заклад I-II ступенів – академічний ліцей № 15» м. Кам'янське;

• у номінації «Інноваційний проект «Сучасна школа – якою має бути? Ідеї, концепції, практика» – СЗШ № 30 м. Кам'янське та Криворізька загальноосвітня спеціалізована школа I-III ступенів № 4 з поглибленим вивченням іноземних мов.

Міжнародний форум «Інноватика в сучасній освіті» – єдиний професійний форум освітніх, наукових і науково-технічних інновацій в Україні, де широко представлені інноваційні досягнення галузі освіти.

Валентина СЕРЕДНЯ, начальник управління дошкільної, позашкільної та загальної середньої освіти ДОН ОДА

жавна наукова установа «Інститут інноваційних технологій і змісту освіти» Міністерства освіти і науки України. Переможці отримали почесні нагороди та дипло-

Нагороди лауреатів у цій номінації також отримали комунальні заклади освіти:

• Криворізької міської ради – Криворізький гуманітарно-технічний

комплекс «Загальноосвітній навчальний заклад – дошкільний навчальний заклад» № 13 м. Кам'янське;

Наш Університет на рівні міжнародних стандартів

Університет імені Альфреда Нобеля став першим і поки що єдиним в Україні вищим навчальним закладом, що провів процедуру міжнародної акредитації ZEvA за повним циклом навчання й акредитував усі свої освітні програми.

19 жовтня в Ганновері (Німеччина), у Центральній агенції з акредитації й оцінки якості освітнього процесу (ZEvA) під час урочистої церемонії сертифікат про акредитацію терміном до п'яти років вручив Германн Ройке, керівний директор ZEvA.

У складі делегації Університету імені Альфреда Нобеля – професори: президент Університету Борис Холод; координатор проекту міжнародної сертифікації, завідувач кафедри міжнародного маркетингу Ірина Тараненко; завідувач кафедри міжнародного туриз-

му та мовної підготовки Світлана Кожушко.

ZEvA є однією з агенцій – засновників Європейського консорціуму з акредитації (ECA) і повноправним учасником Європейської асоціації гарантії якості у вищій освіті (ENQA).

За матеріалами департаменту інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю облдержадміністрації

НОВИНИ РЕГІОНУ

Жовтень

5-7 – Міжнародна дитяча туристична виставка «З любов'ю до Батьківщини в Європейській спільноті»;

7 – обласний блиц-конкурс юних фотоаматорів «Щаслива мить»;

7-29 – обласні змагання з моделювання «Автоперегони – 2016» (Нікопольська, Криворізька, Павлоградська, Дніпровська зони);

14 – обласні змагання учнівської молоді з авіамоделного спорту, присвячені Дню захисника України;

25 – обласний семінар директорів центрів науково-технічної творчості, станцій юних техніків;

25-26 – осіння сесія для учнів обласної Природничої школи;

26-30 – навчально-дослідницька експедиція для вихованців КПНЗ «Мала академія наук учнівської молоді» ДОР.

Представники області взяли участь:

4 – у Всеукраїнському семінарі-наradі для директорів обласних ЕНЦ/СОН «Співпраця з громадськими організаціями, приватними структурами, об'єктами природо-заповідного фонду для вдосконалення екологічного виховання дітей та учнівської молоді» (Івано-Франківськ);

5-7 – у Всеукраїнському фестивалі «Україна-сад»;

5-8 – у роботі Міжнародної науково-технічної конференції «Форум гірників – 2016»;

5-10 – у Відкритих змаганнях на Кубок України з авіамоделного спорту серед учнівської молоді (кордові моделі);

10-15 – в очному етапі Всеукраїнського конкурсу «Intel-Techno Україна 2016-2017»;

20-21 – у тренінгах проекту Європейського Союзу «ETwinning Plus» для загальноосвітніх навчальних закладів України;

23-29 – у тренінгу в рамках проекту «Фахова підготовка вчителів англійської мови» спільно з Британською Радою в Україні (вчителі Петропавлівського району);

25-27 – у Міжнародній виставці «Інноватика в сучасній освіті» та «World Edu» (Київ);

27 – у Міжнародній науково-практичній конференції «Основні напрями розвитку фізичної культури, спорту та фізичної реабілітації»;

28 – у Всеукраїнському форумі педагогічних працівників позашкільної освіти (Київ).

Різне

Тривають: обласний конкурс «На кращого юного майстра народних ремесел»; II обласний етап Всеукраїнського захисту науково-дослідницьких робіт учнів-членів Малої академії наук України у 2016-2017 н. р.; щорічний обласний конкурс «Лелека».

Здійснено комплексне вивчення стану управлінської діяльності відділу освіти Юр'ївської райдержадміністрації та навчальних закладів району.

Олексій ПОЛТОРАЦЬКИЙ, директор департаменту освіти і науки облдержадміністрації

ТИЖНІ НІМЕЧЧИНИ У ДНІПРІ

Німеччина – країна, що надихає та об'єднує. Саме такі враження отримують відвідувачі заходів, присвячених Тижням Німеччини в Україні, що розпочалися в нашому місті 23 вересня і тривали до 17 жовтня. Ці традиційні Тижні вже чотири роки відбуваються під патронатом Генерального консульства Німеччини в Україні, що діє в Дніпрі.

У програмі Тижнів – десятки просвітницьких та мистецьких заходів: виставки у музеях, концерти, зустрічі із німецькими політиками та економістами, лекції, майстер-класи, прогулянки містом, автобусні екскурсії, ярмарки тощо.

Художній музей представив виставку картин відомих німецьких художників, присвячену початку Тижнів та трагічній даті – 75 роковинам депортації етнічних німців з України (що відбулася 1941 р.). В експозиції виставки, що називається «Зустріч поколінь», – живопис та графіка Гаррі Руффа, Віктора та Галини Семерневих, Галини Невінчаної та інших художників німецького походження. Більшість картин присвячені сценам із життя та побуту німців на теренах України до депортації й переслідувань, архітектурним шедеврам, що створили німецькі майстри, а також місцям, дорогим для німецької діаспори.

В Історичному музеї ім. Д. Яворницького на виставці «Українсько-німецькі зв'язки кінця XVIII – початку ХХ ст.» були представлені традиційні німецькі меблі, посуд, фото мешканців краю, акції промислових підприємств.

У відділі іноземної літератури Центральної міської бібліотеки підготували цикл екскурсій: «Німецькі містобудівники, громадські та релігійні діячі – місту на Дніпрі», «Німецькі градоначальники Катеринослава та їхній внесок в історію міста», «Німецька архітектура Катеринослава на карті міста», «Німецька культура та традиції у сучасному міському мультикультурному, міжетнічному, міжконфесійному просторі», «Роль громадян та підприємців німецького походження у розвитку міста».

До пізнання німецької культури долучилися чимало школярів та студентів, які стали учасниками вікторин, концертів, конкурсів, спілкувалися з поважними гостями.

Так, у Дніпропетровському національному університеті імені Олеся Гончара німецький історик та політик, професор Крістофер Харві розповів про регіональну політику: «Досвід Британії та Німеччини для України». А увечері спілкувався з молоддю під час відкритої лекції в освітньому хабі і коворкінгу «Спалах».

У Національному гірничому університеті за участю Українсько-Німецького культурного центру, Асоціації українських германістів відбулися: країнознавчий захід «День німецької культури», студентський форум «Ми презентуємо Німеччину», що представив культурну програму «Найцікавіше про Німеччину» (виконання пісень, танців, проведення вікторин, презентація цікавої інформації). Відбулося нагородження переможців конкурсу есе «Магія великого міста».

У Дніпрі, в спеціалізованій середній загальноосвітній школі № 53 з поглибленим вивченням німецької мови відбувся конкурс-презентація проектів на тему: «Проблеми і рішення для мого міста».

У Криворізькій спеціалізованій СЗШ № 20 з поглибленим вивченням німецької мови під час благодійного концерту «Від серця до серця» представили класичну німецьку музику, твори зі скарбниці німецької лірики, німецькі народні танці, інсценовані казки. Відбулися: підбиття підсумків спільного зі школою – партнером м. Росслен проекту «Долаємо стереотипи»; демонстрація фільму на цю тему та прес-конференція учасників проекту – учнів 8-11-х класів, наукова конференція «Охорона довкілля – запорука збереження життя на Землі».

Адвокатське об'єднання «Олюха та партнери» провело з 1 травня до 21 жовтня 2016 року конкурс робіт «Німці Криворіжжя: історія та сучасність», до якого долучилися жителі Кривого Рогу з німецькими коріннями, а також учні 9-11-х класів загальноосвітніх навчальних закладів і студенти вищих навчальних закладів міста.

Важливою проблемою України і нашої області є раціональне використання енергетичних ресурсів. Чимало заходів Тижня присвятили цій темі.

Так, 3-7 жовтня тривала шкільна кампанія з енергоефективності, в освітніх закладах відбулися заняття, присвячені питанням: «Що таке енергозбереження? Результати його застосування у повсякденному житті. Його вплив на життя та екологію».

4 жовтня у приміщенні Дніпропетровської обласної ради відбувся Регіональний енергетичний форум «Зелена економіка та зелені рішення» за участі територіальних громад області, присвячений обговоренню та дискусіям на теми: Захист клімату та енергоефективність у регіонах. Особливості та тенденції розвитку альтернативної енергетики у Дніпропетровській області. Енергоефективність у будівлях: «теплі кредити» із залученням ОТГ, ОСББ, представників фінансових установ. Захід привернув увагу до необхідності більш ефективного, екологічного та раціонального використання ресурсів, заохочував до використання новітніх технологій, а також продемонстрував результати такої господарської діяльності (підвищення конкурентоспроможності підприємств, економія ресурсів, екологічний ефект).

На площі Парку ракет на Ярмарку енергоефективності відбулося представлення інформації та послуг компанії-виробників за тематикою «Енергозбереження. Обладнання та конструкції».

Волонтери провели фінальну лотерею вікторини серед мешканців 4 міст-консорціумів регіону (Дніпро, Кривий Ріг, Кам'янське, Павлоград) на обізнаність щодо заходів з енергозбереження. Вони розповсюдили інформаційні буклети, присвячені енергозбереженню. Переможці вікторини отримали призи – енергоефективне обладнання.

Чимало уваги було надано вирішенням проблем переселенців із Криму і Донбасу, які мешкають на території нашої області.

В готелі «Жовтневий» обласного центру відбулася конференція «Використання креативних методів роботи з молоддю для подолання стереотипів та інтеграції переселенців в місцеві громади». Цей захід зібрав молодіжних працівників та громадських активістів, представників урядових структур і місцевих спільнот, що працюють з молоддю, для обміну досвідом та напрацюваннями проекту з інтеграції внутрішньо переміщених осіб (ВПО), молоді в громади за допомогою креативних методів роботи.

У Дніпровській Центральній міській бібліотеці відбулася зустріч директора БО «БФ «Карітас Донецьк», канцлера донецького Екзархату УГКЦ о. Василя Пантелюка з представниками територіальної громади м. Дніпра з презентацією та результатами виконання програми «Забезпечення основних потреб постраждалих від конфлікту на сході України» за підтримки уряду Німеччини.

На території модульних містечок для вимушених переселенців зі сходу відбулися урочисті заходи з нагоди проведення «Тижнів Німеччини в Україні».

1 жовтня у Кривому Розі на урочистостях були присутні почесні гості з Німеччини, представники ДСНС. Вони розповіли про допомогу Уряду Німеччини та товариства міжнародного співробітництва GIZ з підтримки України в управлінні надзвичайними ситуаціями.

Представники Червоного Хреста України розповіли про правила надання першої медичної допомоги, а рятувальники організували виставку пожежних автомобілів.

Для дітей відбулися майстер-класи з розфарбовування, ліплення і аквагриму, встановлено надувний атракціон та натяжний батут. Усім присутнім запропонували скуштувати солодощі, гарячі і холодні безалкогольні напої та національні страви німецької кухні. На згадку про свято дітям роздавали красиві сувеніри, розмальовки і кольорові листівки з корисними порадами.

В поселеннях для внутрішньо переміщених осіб у Павлограді, Кам'янському та Нікополі розповідали про культуру Німеччини, про програми, що існують для українців, та проводили заходи для кращої інтеграції ВПО у громади, що прийняли переселенців.

Урочисте відкриття Тижнів Німеччини відбулося в центрі Дніпра просто неба в суботу, 1 жовтня за участю генерального консула Німеччини в Україні Вольфганга Мессінгера.

Цього дня в різних кутках міста працювали 17 локацій, де показували культуру, освіту, традиції німецького народу, зокрема, встанов-

вили намети з традиційними німецькими смаколиками.

На Площі Героїв Майдану відбувся святковий концерт та ярмарок.

На бульварі біля історичного музею презентували скульптуру «Три Музи». Її автор – Імке Руст.

В академічному театрі опери та балету показали музичне дійство для хору, балету та оркестру на музику німецького композитора Карла Орфа «Carmina Burana».

Програма кінофестивалю «Нове німецьке кіно» передбачала зустріч фахівців України та Німеччини щодо питань німецько-української співпраці та показ фільмів: «Тоні Ердманн», «Фукушіма, з любов'ю», «Держава проти Фріца Бауера», «Overgames», «Смерть хіпі! Хай живуть панки!»; перегляд програми короткометражних фільмів Сергія Лозниці та програми «Short Export».

У дніпровській філармонії неперевершений вечір класичної музики подарували учасники відомого німецького гурту «Тріо Оберон»: скрипалька Хеня Земмлер, віолончелістка Антоанета Емануїлова і піаніст Йонатан Анер. Цього року молодий і успішний колектив відзначив десятирічний ювілей. За ці роки віртуози музичних інструментів отримали визнання серед критиків і меломанів Німеччини, Італії, Болгарії, Ізраїлю, Індії та Єгипту.

«Ми вперше в Україні і Дніпрі, – розповідає Хеня Земмлер. – Масо дуже гарні враження. У вас прекрасна країна, місто і люди. Тож ми підготували для слухачів оригінальні музичні прийоми, чарівну музику. У програмі – твори Бетховена, Брея, Мендельсона, Гайдна»...

Музиканти «Тріо Оберон» з радістю поділилися своїм досвідом зі студентами дніпровської музичної академії на майстер-класі.

У рамках програми «Театральне вікно в Європу» німецький режисер Крістіан Папке провів майстер-класи для студентів оперних відділень.

Дніпровська академія музики імені М. Глінки запросила охочих на концерт німецької музики за участі лауреата міжнародних конкурсів, члена Національного всеукраїнського музичного союзу, стипендіата товариства ім. Ф. Шопена – Гліба Адлуцького. В програмі – твори німецьких композиторів Р. Шумана та Ф. Шуберта.

Родзинкою Тижнів, за задумом організаторів, став виступ у Дніпрі 8 жовтня у Дніпровській філармонії Фелікса Кубіна – інноватора і віртуоза електронної музики, яскравого представника течії «геніальних дилетантів» Німеччини 80-х років ХХ століття. Музикант із Гамбурга – бунтар, нонконформіст, один з найнеординарніших музикантів сучасної німецької електронної сцени, якому вдалось поєднати у своїй творчості експериментальне звучання, створивши синтез авангарду і поп-культури, вперше виступав у Дніпрі. Його виступ зібрав повну залу шанувальників з Дніпра та інших міст України.

Тиждень завершився 17 жовтня концертом класичної музики, де пролунали твори Мендельсона, Райнеке та Баха.

Серед організаторів цього цікавого і насиченого яскравими подіями Тижня: Посольство Федеративної Республіки Німеччини в Україні, Генеральне консульство ФРН в Донецьку / офіс Дніпро, Гете-Інститут в Україні, Міжнародний фонд «Відродження», Проект «Ініціативи інфраструктурної програми для України» Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH, Проект GIZ «Енергоефективність у громадах», Рада Німців України, Дніпропетровське обласне товариство німців «Відергебургт», проект «Київський діалог – Kiewer Gespräche», «Баварський дім» (Одеса), Культурно-освітній центр «Будинок Нюрнберга» (Харків), центр «Геданкендах – Gedankendach» (Чернівці), Українська мережа освіти дорослих та розвитку інновацій, ДГО «Альянс», ГО «Культура Медіальна», Компанія «Артхаус Траффік», «Театр на Жуках» (Харків), туроператор «Юпітер-тур».

За інформацією ОДА та ЗМІ

ПОЧАТКОВА ШКОЛА: втілюємо нові програми

На відкритій платформі **ЕдЕра** (www.ed-era.com) викладені відеоматеріали з методичними рекомендаціями до оновлених програм початкової школи з чотирьох предметів – Літературного читання, Англійської мови, Математики та Інформатики.

Проект оновлення програм та підготовку відеоматеріалів здійснили спільно МОН України та проект ЕдЕра за підтримки Міжнародного благодійного фонду «Відродження».

Розповідаючи про цей проект, заступник Міністра освіти і науки України **Павло Хобзей** зауважив: «Ми розуміємо, що підручники залишилися старими і вчителям потрібна допомога та підтримка у впровадженні новацій. Саме тому Міносвіти спільно з платформою EdEra створили і виклали додаткові відеоматеріали у відкритому доступі. Зміни в 1-4 класах – перші кроки назустріч Новій українській школі. У 2018 році діти мають піти до першого класу Нової школи. Щоб підготуватися до цього, ми маємо вже зараз розпочати ґрунтовну роботу з педагогами». «Ми відстежуватимемо ефективність цього проекту і шукатимемо можливості його продовжити, щоб давати вчителям і дітям більше сучасного змісту і нових методик для ефективного запровадження компетентнісного навчання».

ЛІТЕРАТУРНЕ ЧИТАННЯ

Павло Хобзей: «Ці відеоматеріали створені, щоб допомогти вчителям, дітям та батькам працювати за оновленими програмами початкової школи, адже змінити підручники за такі короткі терміни було неможливо. Тому на відкритій платформі у вільному доступі, в невимусненій формі письменники, чий імена додали до навчальної програми, читають свої твори. Ми переконані, що цей формат допоможе вчителям зробити уроки цікавішими, а дітей зацікавить сучасною дитячою літературою».

Письменники розповідають про себе, творчий шлях, розкривають таємниці та секрети своїх книжок, радять, як, використовуючи їхні твори, говорити з дітьми про складні та важливі теми на кшталт Чорнобильської катастрофи чи проблем у стосунках між людьми.

Наприклад, молода письменниця **Валентина Вздурська** розповідає про свою книжку-картинку, яку можна прочитати, використовуючи не лише текст, а й ілюстрації.

Олександра Кочубей розповідає, чому і як дитяча пристрасть до написання текстів на шпалерах може перерости у навчання в Київському національному лінгвістичному університеті та письменницьку працю.

Олександр Дерманський пише і прозу, і поезію; представляє як нові, так і визнані читачами та літературознавцями твори.

Іван Андрусак поділився спогадом про те, як його донька складала ЗНО та яким чином це надихнуло писати «розбишацькі книжки».

Класик української дитячої літератури **Анатолій Качан**, на віршах якого виросло не одне покоління українців, представляє поезію зі своєї нової збірки.

На онлайн-платформі EdEra ви також можете знайти відео з **Олесею Мамчич**, **Оксаною Кротюк**, **Лесею Ворониною**, **Ларисою Денисенко**, **Галиною Ткачук**, **Катериною Бабкіною**.

Активна учасниця проекту оновлення програм початкової школи письменниця **Тетяна Стус** записала звернення до вчителів, де пояснює, як можна застосовувати відео для урізноманітнення навчального процесу і додає: «Із сучасними письменниками ви можете спілкуватися особисто – знайти автора у соцмережі, листуватися з ним, запросити на веб-конференцію або й на зустріч до своєї школи».

«Перше відео проекту з'явилося на facebook-сторінці EdEra 3 жовтня і вже має понад 13 тисяч переглядів. Це свідчить про те, що знайомство з письменниками – процес, який цікавий не лише вчителям та дітям, а й ширшій аудиторії», – зазначив керівник проекту EdEra **Ілля Філіпов**.

Відеоматеріали для «Літературного читання» також можна переглянути на каналі YouTube.

Міністерство освіти і науки України планує випустити сучасні хрестоматії із серії «Шкільна бібліотека» з творами українських письменників, які були додані до Кола читання в оновленій програмі «Літературне читання» у початковій школі.

АНГЛІЙСЬКА МОВА

Про методики викладання, що допоможуть упровадити зміни в початковій школі після оновлення програм та зробити про-

цес навчання в 1-4 класах цікавішим, на сайті EdEra розповідає модератор оновлення програм з англійської мови **Тетяна Беляєва**. У вступному відео вона зазначає: «Модель викладання англійської мови та роль учителя на уроці поступово мають змінитися. Від учителицентризму переходимо до учнецентризму, обираємо такі моделі проведення уроків, де учні більше працюють, а вчитель є старшим помічником та координатором».

Серед найцікавіших прийомів – використання для наочності ляльки як «носія» англійської мови. Лялька має спілкуватися суто англійською і допомагати вчителю та учням урізноманітнювати уроки. Діалоги з лялькою мають розвиватися і вдосконалюватися – ускладнюватися, враховувати теми, які вивчають учні.

«Дуже важливо використовувати наочність для створення опор для дітей при засвоєнні нових слів або граматичних правил. В Інтернеті є чимало ресурсів, де можна знайти яскраві ілюстрації великого формату до слів, що вивчаються. Варто використовувати також книжки великого формату, які можна демонструвати дітям на уроках», – додає Тетяна Беляєва.

Ще один цікавий спосіб вчити англійську – створення проектів. Це можуть бути як складніші проекти, так і прості, на кшталт створення англійськомовних плакатів. На відео детально пояснюється, як відбувається проектна діяльність, та надаються корисні поради вчителям, як зробити проект максимально корисним для засвоєння англійської мови.

Відео мають різну тематику: вступне відео; щодо ключових змін до програми початкової школи з англійської мови; щодо впровадження усного курсу в першому класі; щодо фонетичного фокусу при навчанні англійської мови; щодо письма англійською мовою; щодо створення міні-проектів.

МАТЕМАТИКА

Про те, як розібратися в новаціях програми з Математики, у своєму вступному слові розповідає **Світлана Скворцова**, професор Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К.Д. Ушинського (Одеса): «Сьогодні неможливо уявити повсякденну і професійну діяльність людини без використання математичних методів для розв'язування задач і вирішення проблем, тому дитина має розуміти, як використовувати математику для успішного пізнання світу».

Науковець наголосила, що невід'ємний елемент вивчення математики і завдання вчителя – дати дитині вміння та прищепити готовність учитися протягом життя, здатність логічно та критично мислити, використовувати свої знання у побуті та вміння працювати в команді. Для цього можна використовувати сюжетні задачі, що не лише допоможуть запам'ятати матеріал, а й дадуть змогу опанувати наскрізними вміннями.

Світлана Скворцова також порадила вчителям звернути увагу на рекомендовану програмою «принцип ножиць», що може максимально розкрити потенціал кожного учня, не завдаючи шкоди дитячій психіці. Коротко принцип формулюється так: «давай більше – перевірй менше».

«У класі завжди є учні з різними пізнавальними потребами та можливостями. Як свідчать дослідження психологів, відмінності у навчанні учнів першого класу мають відношення 1 до 10 (якщо взяти здібності найслабшої дитини за одиницю, то здібності найсильнішої вимірюватимуться 10 балами). І далі цей розрив збільшується, тому вчитель не може орієнтуватися на середнього учня, він має дати оптимальне навантаження кожному», – наголосила професор.

ІНФОРМАТИКА

Робота з електронними текстами, картами, творами мистецтва та діаграмами в Інтернеті – вміння, які набуватимуть діти початкової школи на уроках Інформатики і які знадобляться їм у повсякденні та подальшому навчанні.

Як зробити Інформатику для учнів початкової школи захопливою і потрібною розповідає вчитель початкової школи, сертифікований вчитель Google **Наталія Сражинська** у відео з методичними рекомендаціями.

«Згідно з оновленою програмою, дитина має вміння виконувати дії на стаціонарному, портативному та будь-якому мобільному пристрої, незалежно від завантажених операційних систем. Також дитина має виконувати необхідні завдання не лише за допомогою інсталюваних на комп'ютер програм, а й використовуючи інтернет-ресурси», – зазначає Наталія Сражинська у своєму вступному слові.

У відео «Інформація» вона пояснює, як за допомогою інтерактивних ресурсів та ігор навчити дітей безпечної роботи в Інтернеті, як відрізнити публічну і приватну (номери банківських карток, домашня адреса та телефон) інформацію.

У відео, присвяченому роботі в Інтернеті, наголошується на розумінні дитиною авторського права, а також пояснюється, як цікаво розповісти про мережеві ресурси, браузері, хмарні сервіси тощо.

Важливе завдання вчителя – продемонструвати навчальні можливості кожного електронного пристрою, до якого має доступ дитина, і показати, що знання з Інформатики важливі для опанування більшості навчальних предметів. Про це йдеться у відео «Комп'ютери та інші пристрої».

«Демонструватимуть навчальні можливості комп'ютера вправи для сприймання текстів через «електронні читанки» або ознайомлення з навчальними сайтами, де розміщена яскрава дитяча література. Можливостей багато. Важливо, щоб матеріал був справді необхідний для уроків Літературного читання, Української та Англійської мов, Образотворчого і Музичного мистецтва та інших предметів», – підкреслила вчитель.

Вивчення графіки в оновленій програмі з Інформатики доповнено темою «Подорожі віртуальними музеями та мистецькими галереями». «Варто звернути увагу на зміст програми з Образотворчого мистецтва та добрати для роботи такі шедеври, що допоможуть ознайомитися із різними видами мистецтва. Зокрема, на сторінках культури та мистецтва Google учитель може заздалегідь створити власну колекцію, додати до неї вибрані твори», – зазначила Наталія Сражинська.

За інформацією Міністерства освіти і науки України

Лілія ГРИНЕВИЧ: «Експертиза навчальних програм та навчально-методичних посібників має стати відповідальнішою»

Міністерство освіти і науки України надіслало департаментам (управлінням) освіти і науки та інститутам післядипломної педагогічної освіти лист від 31.10.2016 № 1/9-574, яким інформувало, що висновок «Схвалено для використання у загальноосвітніх навчальних закладах» для навчально-методичного посібника до навчальної програми «Сімейні цінності» (35 годин) для педагогічних працівників /авт.: В.І. Прит, З.В. Охрименко, Л.В. Корецька/ скасовується.

Програму «Сімейні цінності», навчальні посібники та робочі зошити до неї відправлено на повторний розгляд до Науково-методичної комісії з проблем виховання дітей та учнівської молоді Науково-методичної ради з питань освіти Міністерства освіти і науки України.

«Враховуючи зазначене вище, відкликаємо попередній лист Міністерства освіти і науки України від 21.10.2016 № 1/9-562».

Міністр освіти і науки України **Лілія Гриневич**, коментуючи цей лист, зазначила: «МОН України наголошує, що вважає своїм обов'язком дотримання принципів науковості та недискримінації. Оскільки у ЗМІ поширюється інформація, що навчальна програма курсу «Сімейні цінності», схвалена Інститутом інноваційних технологій і змісту освіти у 2012 році, та матеріали до неї не відповідають цим принципам, була здійснена перевірка. Це стало підставою для скасування грифу МОН».

Оскільки виявлення дискримінаційних норм у навчально-методичній літературі останнім часом набуло масового характеру, потрібно застосовувати системні рішення. Тому в найкоротший термін МОН підготує наказ про підвищення якості відповідної літератури.

«Річ не в тім, у скількох школах викладається цей факультативний курс. Навіть якщо в одній школі може вивчатися курс з таким дискримінаційним текстом, то це – вже проблема», – впевнена Міністр.

Очільниця МОН пообіцяла, що найближчим часом будуть переглянуті всі навчально-методичні посібники, надруковані за останні п'ять років, – всі, що мають на сьогодні грифи Міністерства. Крім того, буде створена робоча група для опрацювання нового Положення про надання грифів МОН.

На жаль, як зазначила Лілія Гриневич, МОН не в змозі перечитати всі підручники та посібники, саме тому діють відповідні комісії, що схвалюють програми та навчально-методичні матеріали до них.

Міністр наголосила, що обов'язково буде переглянуто склад усіх комісій, які діють при Науково-методичній раді з питань освіти.

На думку Лілії Гриневич, потрібно підвищити персональну відповідальність експертів та рецензентів, які дають позитивні висновки до навчальних програм, факультативних курсів та навчально-методичної літератури.

Довідково. Лист МОН від 21 жовтня 2016 року № 1/9-562 «Про впровадження курсу «Сімейні цінності» був підготовлений на виконання Постанови Верховної Ради України від 08.12.2015 № 854 «Про Рекомендації парламентських слухань на тему: «Сімейна політика України – цілі та завдання», що доручала Міністерству освіти і науки України «забезпечити впровадження в системі освіти програм формування сімейних цінностей, сформованих на основі національно-культурної спадщини українського суспільства».

Хроніка подій

Професійно-технічна освіта

Жовтень

10-13 – Тиждень методичної служби ПТО в ПТУ-79.

11 – заняття Школи професійної майстерності «Опрацювання програм професійно-практичної підготовки з професій автомобільного та енергетичного профілю в умовах автосервісу»;

- засідання творчої групи експериментального майданчика Всеукраїнського рівня на базі ДЦПТОТС.

12 – семінар для ПТНЗ 1 рівня атестації з питань виконання умов ліцензування та організації навчально-виробничого процесу;

- участь методистів НМЦ ПТО у науково-практичній педагогічній конференції «Глобальний виклик для ПТНЗ: створення єдиного інформаційного середовища»;

- відео майстер-клас для викладачів зарубіжної літератури та англійської мови «Проектна діяльність на уроках філологічних дисциплін»;
- фестиваль козацької пісні «Козацькому роду нема переводу» до Дня захисника України;
- засідання клубу «Лідер». Звіт-естафета добрих і корисних справ лідерів: «Я – волонтер! І їм не менше цим пишаюся!».

13 – семінар-практикум «Використання хмарних технологій при викладанні математики»;

- заняття Школи методиста.

18 – відео-консультування керівників ПТНЗ «Упровадження дистанційного навчання. Міжнародна співпраця закладів ПТО України».

19 – «Круглий стіл» «Формування соціально-активної особистості засобами учнівського самоврядування»;

- Всеукраїнський вебінар «Організаційно-педагогічні умови створення електронних навчальних ресурсів для професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників машинобудівної галузі в інформаційно-освітньому середовищі ПТНЗ».

20 – відео-семінар з профорієнтації для координаторів з профорієнтаційної роботи в ПТНЗ;

- «Круглий стіл» «Удосконалення підготовки учнів до захисту Вітчизни, ефективного вирішення життєвих проблем, утвердження здорового способу життя з урахуванням принципів національно-патріотичного виховання».

20-30 – Декада професій залізничного та автомобільного транспорту.

21 – заняття Школи впровадження нових виробничих технологій «Сучасні технології кондитерського виробництва сумішами ТМ «Зеландія».

25-27 – участь у Національній виставці-презентації «Інноватика в сучасній освіті – 2016».

25 – семінар голів учнівського самоврядування молодіжних Центрів ПТНЗ області;

- семінар для керівників ПТНЗ «Організація контролю за навчально-виробничим та виховним процесами у ПТНЗ»;

- семінар-практикум «Формування професійної компетентності учнів через упровадження нових виробничих технологій та розвиток технічної творчості».

26 – семінар викладачів фізики;

- Школа класного керівника «Національно-патріотичне самоствердження особистості в умовах соціальних змін, виховання соціально важливих рис особистості».

27 – семінар викладачів української мови і літератури, художньої культури «Реалізація творчого потенціалу учнів шляхом особистісно орієнтованого підходу»;

- «Круглий стіл» «Профорієнтація на професію» в рамках декади робітничих професій залізничного та автомобільного транспорту.

28 – семінар-практикум «Система управління охороною праці в ПТНЗ».

Віктор ВАСИЛИНЕНКО, директор Навчально-методичного центру ПТО у Дніпропетровській області

ПОГЛИБЛЮЄМО СПІВПРАЦЮ З ЄВРОПЕЙСЬКИМ ФОНДОМ ОСВІТИ

• На засідання фокус-групи в рамках міжнародного проекту «Децентралізація професійно-технічної освіти в Україні» за підтримки Європейського фонду освіти, що відбулося 4 жовтня в м. Дніпро, були обговорені та сформульовані підходи щодо майбутнього ПТО в контексті децентралізації. Керівники провідних професійних навчальних закладів, департаменту освіти і науки ОДА, НМЦ ПТО, представники інших пілотних областей зосередили свою увагу на стані підготовки кваліфікованих робітників, ролі органів управління в раціоналізації та оптимізації мережі ПТНЗ, розвитку державно-приватного партнерства у системі ПТО.

Представники департаменту профтехосвіти Міносвіти України, експерти ЄФО та учасники зустрічі досягли спільного розуміння щодо розбудови системи ПТО та необхідності подальшої співпраці із залученням зацікавлених сторін до формування багаторівневого врядування та функціонування мережі на регіональному та національному рівнях.

• Під час робочої поїздки експерта ЄФО – спеціаліста з управління системою освіти і навчання протягом всього життя Мануеля Аррибаса на Дніпропетровщину розглядалися питання поглиблення співпраці та подальшого впровадження спільних напрацювань в освітній галузі та

професійній освіті, зокрема. Зустрічі з керівництвом департаменту освіти і науки ОДА, навчально-методичного центру профтехосвіти в області, регіонального інституту держуправління НАДУ при Президенті України та безпосередньо в провідних професійно-технічних навчальних закладах дали змогу детально обговорити і напрацювати підходи до розвитку професійної освіти в процесі децентралізації, вирішення питань фінансування та втілення кращих проєктів і європейського досвіду. Одночасно вдалося порозумітися щодо необхідності формування сучасного нормативно-правового поля, шляхів розвитку соціального діалогу і соціального партнерства, розбудови громадського самоврядування та учнівського самоуправління.

Профтехосвітня область отримали інформацію, конкретні рекомендації з реалізації світового досвіду і практик; а представник місії ЄС поглибив свої знання щодо нормативної бази, здобутків та проблемних питань реформування ПТО України, а також мав змогу систематизувати підходи щодо майбутніх проєктів і перспектив подальшої інтеграції.

Віктор ВАСИЛИНЕНКО, директор НМЦ ПТО

У Київському Палаці дітей та юнацтва 25-27 жовтня відбувся Восьмий міжнародний форум

«ІННОВАТИКА В СУЧАСНІЙ ОСВІТІ – 2016»

На урочистому відкритті учасників форуму привітав президент Національної академії педагогічних наук України **Василь Григорівич Кремень**, який провів нагородження переможців Національного виставкового конкурсу «Видатні наукові та науково-практичні досягнення в освіті» та Презентацію Національної доповіді про стан і перспективи розвитку освіти в Україні.

Делегація навчальних закладів професійно-технічної освіти презентувала досягнення Дніпропетровщини з упровадження інновацій у діяльність ПТНЗ і отримали нагороди за збагачення освітньої практики сучасними форма-

ми та досвідом інноваційної діяльності, новими педагогічними технологіями, інноваційними проєктами.

Лауреати конкурсу I ступеня:

Навчально-методичний центр ПТО у Дніпропетровській області, Дніпропетровський центр професійної освіти, Дніпропетровський центр професійно-технічної освіти, Криворізький професійний гірничо-технологічний ліцей, Криворізький навчально-виробничий центр, Західно-Дніпропетровський центр професійно-технічної освіти.

Лауреат конкурсу II ступеня – Дніпропетровський центр професійно-технічної освіти туристичного сервісу.

Під час форуму департамент професійно-технічної освіти МОН України провів семінар «Формування інноваційного освітнього середовища у професійно-технічному навчальному закладі». Учасників цього заходу привітала директор Інституту професійно-технічної освіти НАПН України **Валентина Олександрівна Радкевич**.

Олександр ТЕРЕНТЬЄВ, заступник директора НМЦ ПТО з методичної роботи

Навчально-методичний центр профтехосвіти спільно з обласним центром зайнятості розпочали профорієнтаційний проєкт – гру-квест для школярів загальноосвітніх навчальних закладів

«Я – PROFi»

Естафету розпочали колектив ПТУ-74 та загальноосвітні школи Васильківського району.

Перший етап гри – «PROFİKONTEHT», профорієнтаційний урок для учнів 9-11-х класів з презентацією професій «Тракторист», «Кухар», «Водій автотранспортних засобів», «Слюсар з ремонту автомобілів». Учні за допомогою фахівців ПТУ-74 та районного центру зайнятості вивели формулу успішного вибору професії та склали професіограми запропонованих професій.

На другому етапі гри під назвою «PROFİPESYPC» школярі в реальному часі стали учасниками навчально-виробничого процесу в ПТУ-74.

Світлана ГОЛОВЧЕНКО, методист НМЦ ПТО

У Криворізькому професійному гірничо-металургійному ліцеї обласна методична служба ПТО організувала розширене засідання клубу творчого педагога «Вулик» на тему: «ІННОВАЦІЙНА ОСОБИСТІТЬ – РУШІЙНА СИЛА ОСВІТНІХ РЕФОРМ»

На заході були почесні гості: О.Ю. Макаренко, депутат міської ради, перший помічник голови Дніпропетровської обласної ради; Д.П. Степанюк, голова Ради Асоціації депутатів органів місцевого самоврядування, народний депутат України другого скликання; Т.Т. Семенюк, головний спеціаліст відділу освіти і науки Криворізької міської ради.

Яскравим емоційним виступом члени клубу окреслили деякі етапи його діяльності та визначили тон дискусії «Інноваційний педагог – яким має бути?»

Лідери учнівського самоврядування висловили своє бачення сучасного педагога: високопрофесійного, високоморального, толерантного, поінформованого вчителя – провідника ідей сучасності.

Захід підсумував інноваційні пошуки педколективів міста та окреслив шляхи розвитку навчальних закладів у процесі реформування.

Неоніла ЗОЗУЛЯ, завідувач Криворізького кабінету НМЦ ПТО

ПТНЗ 1 рівня атестації активно пропагували свою діяльність у Покровському районі Кривого Рогу на фестивалі вуличної торгівлі

«СМАЧНО FEST»

Умови фестивалю передбачали приготування страв на місці розташування суб'єктів підприємницької діяльності. На ринку «Босфор» мікрорайону Зарічний викладачі та слухачі приватного закладу «Центр професійної освіти і навчання» готували млинці з різноманітними начинками, «бельгійські вафлі», вареники. Малеча раділа шоколадному фонтану, імбирно-медовим приникам, різноманітним солодощам.

Програміст навчального закладу Богдан Савонюк став лідером конкурсу на краще барбекю.

Свою продукцію для прикрашання святкового столу демонструвала школа ментального карвінгу, що працює при Центрі.

Микола КОРНІЄНКО, заступник директора НМЦ ПТО з навчально-методичної роботи

Вітаємо!

70-річний ювілей святкує **Микола Федорович НАБОКОВ** – методист вищої категорії навчально-методичного центру професійно-технічної освіти у Дніпропетровській області.

Трудову діяльність розпочав 1962 року, навчаючись у ПТУ № 18. Тридцять років працював на інженерних та педагогічних посадах у різних організаціях та установах, а 1992 року доля знову привела Миколу Набокова до професійно-технічної освіти, де він майже чверть століття надає методичну допомогу навчальним закладам за професіями сільськогосподарського профілю та автотранспорту.

Микола Федорович разом із педпрацівниками ПТНЗ розробив держстандарт ПТО з професії «Лаборант хімбаканалізу», є автором багатьох навчальних, навчально-методичних посібників і рекомендацій з питань планування та проведення теоретичного і виробничого навчання, організації навчально-виробничого процесу. За успіхи в роботі нагороджений державними, галузевими та регіональними нагородами.

Колеги-профтехосвіти, президія обласної організації ВАПП, колектив НМЦ ПТО зичать ювіляру міцного здоров'я, довголіття, добра й успіхів, миру і добробуту, творчої наснаги.

2016 – Рік англійської мови в Україні

Методисти міжнародної освітньої компанії Pearson-Dinternal (Пірсон та Дінтернал) Роберт Хартіган і Майкл Хадсон та Людмила Ковтун (м. Дніпро) у співпраці з обласним інститутом післядипломної педагогічної освіти 5 жовтня провели традиційний методичний семінар «First Steps in Reading», присвячений особливостям навчання читання англійською мовою на початковому етапі: від рецептивного досвіду до продуктивної діяльності. Методичні прийоми роботи з молодшими школярами опрацьовувалися на основі нових підручників видавництва Пірсон.

PEARSON DAYS У ДНІПРІ

150 вчителів англійської мови м. Дніпро та області отримали методичні рекомендації щодо вивчення англійської мови у початковій школі. Зокрема, йшлося про принципи усного випередження як передумову якісного опанування учнями технікою читання, етапи цілісного розпізнавання графічного образу слова та формування навичок звуко-літерних співвідношень і послідовності їх реалізації.

Методичний тренінг для вчителів англійської мови провів Роберт Хартіган, старший

методист Міжнародного освітньо-методичного центру Pearson-Dinternal.

Вчителі з Дніпра, Нікополя, Кам'янського та Солонянського і Покровського районів відвідали й обговорили урок Р. Хартігана на тему «Modern Approaches to Secondary School Teaching», що відбувся у гімназії № 12

м. Дніпро – перший у нашій області школі-партнері компанії PEARSON (директор Рита Миколаївна Руда). На уроці демонструвалися методи та прийоми поєднання навчання загальної англійської та підготовки до іспитів у старших класах на базі нового підручника видавництва Пірсон для старшої школи «Focus» (автор Вон Джонсон).

Методичний захід був практично спрямованим, проводився на основі сучасних автентичних навчально-методичних комплексів, які рекомендувало Міністерство освіти і науки України.

Алла ВАСИЛЬЧЕНКО, методист
НМЛ гуманітарних дисциплін

АГЕНТИ ЗМІН

У вересні-грудні 2016 року в рамках проекту «Вчителі англійської мови – агенти змін» 9 тренерів-агентів області (по 1 вчителю з Вільногірська, Кам'янського, Кривого Рогу, Марганця, Нікополя, Павлограда, Криворізького і Петропавлівського районів та Солонянської селищної об'єднаної територіальної громади), яких рекомендувала Британська Рада в Україні за конкурсним відбором, проводять 40-годинні каскадні методичні тренінги для 15-20 вчителів загальноосвітніх навчальних закладів на локальному рівні.

• Педагогічна рада

КРОК ДО МАЙСТЕРНОСТІ

Сьогодні інноваційні технології використовуються не лише для навчання, але й під час підготовки і проведення педагогічних рад – невід'ємної складової планування та здійснення навчально-пізнавальної діяльності, активної форми навчання й розвитку педагогічних колективів закладів освіти.

На базі КВНЗ «Дніпропетровський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти» відбулася педрада-тренінг «Професійна компетентність педагога як одна з умов його успішної діяльності» для заступників директорів з виховної роботи з Дніпра, Кривого Рогу, Новомосковська, Павлограда, Томаківського, Новомосковського та Верхньодніпровського районів.

Тренінг мав сприяти мотивації керівників до самовдосконалення в різних сферах життя; формуванню професійних компетентностей педагога для постійного професійного розвитку; створити позитивний психологічний клімат у педагогічному колективі шляхом наголошення на цінності самореалізації педагога у своїй професії; сприяти самопізнанню як особистості, пошуку власних пріоритетів.

Завдання, визначене на початку роботи, – надати учасникам тренінгу знання нових освітніх методик; допомогти в організації професійного самовдосконалення та самоосвіти; сформувати вміння командної взаємодії, сприяти формуванню комуніка-

тивних умінь та навичок методичної діяльності.

Учасники обдумували, записували та промовляли вголос свої очікування від заняття, які на стікерах вивішувалися на «Сонці успіху», намальованому на ватмані.

Завдання першого етапу педради-тренінгу – створити загальний позитивний настрій, середовище, атмосферу, що заохочували б до виявів творчого мислення і поведінки. Для цього використовувалися нескладні вправи, схожі на дитячі ігри.

Активність, творчість у проведенні вправ «Очікування», «Самопрезентація», «Мозковий шторм» виявили Світлана Кайтанюк, Артем Шевченко, Наталя Іваніца, Наталя Кисляченко, Марина Полянська, Ірина Рябоконт, Людмила Губа, Людмила Тарасенко, Тетяна Москаленко, Інесса Сарапіна, Галина Чорна, Віта Артеменко, Людмила Педлесних, Лариса Липова.

Деякі думки учасників тренінгу:

- Актуально, корисно, лаконічно, своєчасно, креативно, різноманітно.
- Дізналася тлумачення нових термінів, маю нові ідеї для проведення заходів.
- Зацікавив інтерактивний спосіб подачі матеріалу.

Отримала від тренінгу не лише позитивні враження, гарний настрій, справжнє задоволення від спілкування з колегами, але й нові знання, що збагатили мій педагогічний досвід новими технологіями та прийомами.

Досвід свідчить, що тренінг є невід'ємною технологією у навчальному процесі, адже його використання на педрадах допомагає колективу адаптуватися до педагогічної діяльності, навчає вчителів правильно спілкуватися зі своїми учнями, підвищує культуру педагогічного спілкування. Тренінгові вправи допомагають розвивати педагогічні здібності та вміння опановувати таким складним видом діяльності, як діяльність учителя.

Людмила ШАБАЄВА, Олена ЯШИНА,
старші викладачі кафедри
виховання та культури здоров'я

ЖОВТЕНЬ

5 – обласний семінар «First Steps in Reading» на базі нового підручника видавництва Pearson-Dinternal для молодшої школи «Islands». «Особливості навчання читання англійською мовою на початковому етапі: від рецептивного досвіду до продуктивної діяльності».

5, 6 – захист курсових проектів методистів районів та міст області.

11 – постійний семінар-тренінг для директорів кращих сільських шкіл (Клуб директорів): «Професійна компетентність керівника – складова якісного управління сільським ЗНЗ»;

– обласний семінар для вчителів німецької мови «Проектна технологія як засіб створення соціокультурного простору уроку, сприятливого для самореалізації особистості» на базі СЗШ № 53 м. Дніпро.

19 – навчальний семінар для керівників методичних служб «Планування як ефективний інструментарій управління розвитком освітньої установи».

26 – І обласна науково-практична конференція «Роль навчальних моніторингу в формуванні всебічно розвиненої особистості учасника навчально-виховного процесу».

27 – вебінар-нарада для керівників вечірніх шкіл «Сучасні напрями державно-громадського управління загальноосвітнім навчальним закладом».

26, 27 – захист курсових проектів заступників директорів сільських та міських закладів освіти.

31 – розпочався п'ятиденний методико-дидактичний семінар для вчителів німецької мови «Використання онлайн-ресурсів на заняттях німецької мови». Захід проводиться за підтримки Гете-Інституту в Україні.

Відбулися:

– курси-тренінги для методистів і керівників (директорів, заступників директорів навчальних закладів), які отримали сертифікати за програмою «Випереджаюча освіта для сталого розвитку», присвячені таким темам:

«Компетентнісні характеристики діяльності методиста», «Основні принципи презентації кращого педагогічного досвіду з використанням різноманітних медіа», «Сучасні експертні системи оцінки педагогічної майстерності вчителя», «Соціалізація особистості школяра (в рамках нової проблеми)», «Педагогічні інновації в системі науково-методичної роботи навчального закладу», «Управління розвитком загальноосвітнього навчального закладу», «Розвиток інноваційного потенціалу вчителя в системі науково-методичної роботи», «Створення позитивного іміджу навчального закладу в мережі Інтернет та його використання для просування на ринку освітніх послуг (сайти, блоги, веб-сторінки школи, директора, заступників та інших педагогічних працівників закладу)», «Умови професійного зростання педагога», «Піар, як невід'ємна складова шкільного менеджменту», «Розвиток творчого потенціалу вчителя в системі ЗНЗ».

Григорій ДРАГУНОВ,
методист навчально-методичного
відділу організації неперервного
навчання керівних кадрів

НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ УЧНІВ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОГО ВИПУСКНИКА

Наш час – це час змін. Ще мудрий Конфуцій застерігав: «Не дай вам Боже жити в часи змін!». Проте, інша китайська народна мудрість говорить: «Людина, яка відчула вітер змін, має будувати не щит від вітру, а вітряк». Математика не може забезпечити учня знаннями на все життя: як оформити кредит, як обчислити податки, обрати телефонний тариф, розрахувати комунальні платежі, але вона має і зобов'язана озброїти його методами пізнання, сформувані самостійності. Учителі математики мають навчити міркувати, доводити, знаходити раціональні шляхи виконання завдань, робити відповідні висновки, одним словом – думати. Учень має уміти застосовувати свої знання в життєвих ситуаціях. Саме тому одним із завдань, що стоять перед вчителем, є формування компетентного, конкурентоспроможного випускника.

Як відомо, компетентність – це здатність встановити і реалізувати зв'язок між «знанням – умінням» і ситуацією.

Існує формула: компетентність = мобільність знань + гнучкість методу + критичність мислення.

Чинниками, що сприяють розвитку критичного мислення, є проблемно-пошукове навчання та науково-дослідницька діяльність.

У Жовтневому ліцеї Кривого Рогу на щорічній учнівській конференції «Перші кроки в науці» відбирають талановитих і здібних учнів, які найбільш схильні до науково-дослідницької діяльності. Їх залучають до розробки проєктів, виконання творчих робіт, що допомагає створити сприятливі умови для самоосвіти та професійної орієнтації. І справді, ці учні стають переможцями міського конкурсу «Едісони XXI століття» та дійсними членами МАН України.

Вони вміють працювати з інформацією, добувати її з різних джерел (книжок, журналів, мережі Інтернет і з навколишнього світу, що таїть в собі величезний обсяг «прихованої» від нас інформації), аналізувати, порівнювати, робити висновки.

На мою думку, вибір теми дослідження – найважчий етап написання роботи; важливо допомогти учню вибрати цікаву, актуальну та, що не менш важливо, сильну тему, а потім допомогти побачити «основну канву» роботи, розробити план діяльності, визначити цілі та завдання.

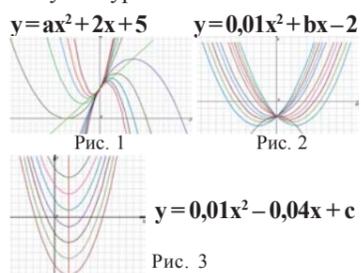
Далі учень працює самостійно, але науковий керівник – поряд, щоб у потрібну мить допомогти, надати консультацію, спрямувати у правильному напрямку, а після завершення дослідження – допомогти оформити роботу, представити етапи дослідження в логічній послідовності.

Завдання, визначені на початку роботи, виконані, мети досягнуто, але попереду – ще один дуже важливий етап: підготовка до захисту. Юному досліднику, зазвичай, хочеться під час захисту розповісти

про всю роботу, адже для нього дуже важливий кожен крок. Саме тому на цьому етапі роботи вчитель має допомогти учню презентувати своє дослідження, зробивши акцент на головному, але так, щоб жоден суттєвий елемент роботи не залишився непоміченим. Розробка наукової теми є вирішенням протиріччя, що веде до розвитку умінь і до отримання нових знань.

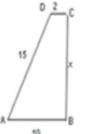
Мені пощастило працювати з талановитими, розумними, допитливими учнями, які змушують постійно «тримати руку на пульсі». Багато досліджень починаються на уроці зі звичайної теми або задачі, а потім втілюються у науково-дослідницькій роботі.

Наприклад, при вивченні графіків квадратичної функції пропонує дослідницьку роботу. Учні висувують гіпотези про вигляд графіка, а потім, за допомогою комп'ютерних програм, проводять експеримент, практичні роботи, результати яких підтверджують або спростовують висунуті гіпотези (рис. 1, 2, 3). Так, за допомогою програми «Master function» учениця 9-го класу **Марія Шмельова** провела «Дослідження місцезнаходження вершини параболы в залежності від коефіцієнтів квадратного тричлена». Презентувавши своє дослідження на конкурсах різних рівнів, Марія посіла I місце на міському конкурсі захисту НДР учнів, II місце на конкурсі МАН Європейського університету та III місце на обласному конкурсі-захисті МАН.

Є відоме оповідання Л.М. Толстого «Чи багато людині землі треба» про селянина Пахома, який купував землю у башкирів. Не будемо переказувати все оповідання, нагадаємо лише, що вартість землі, яку Пахом зможе обійти за день (за умови повернення у місце початку руху), складає 1000 рублів. Я запропонувала ліцеїстам визначити площу землі, яку отримав би Пахом, якби не помер. Було багато різних підходів до розв'язання поставленої задачі. Ліцеїсти порахували, що площа купленої землі складала б приблизно 78 кв. верст, але, якби шлях Пахома описував коло, то площа ділянки була б найбільшою: 127,38 (кв. верст), що перевищує фактичну на 63 % (табл. 1). Хоча, зрозуміло, що без допоміжних вимірвальних приладів Пахом навряд чи зміг обрати найкращий шлях.

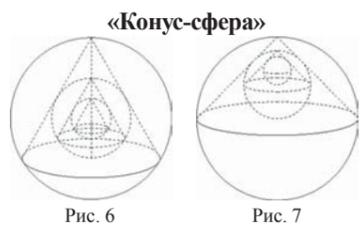
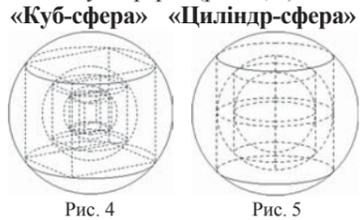
Це цікаве розв'язання стало основою науково-дослідницької роботи 9-класниці **Анни Філіпчук** «Деякі способи розв'язування планіметричних задач на знаходження найбільшого або найменшого значення». Презентуючи своє дослідження, Анна посіла I місце на міському конкурсі захисту НДР учнів «Едісони XXI століття» та II місце на міському конкурсі творчих-пошукових робіт «Студія геометричних ідей».

					Правильний n-кутник	
$S = \frac{AB + CD}{2} \cdot CB$	$a_4 = 10 \text{ верст}$ $S_4 = a^2$	$a_3 = \frac{40}{3} \text{ верст}$ $S_3 = \frac{a^2 \sqrt{3}}{4}$	$a_5 = 8 \text{ верст}$ $S_5 = 5S_{A_1O_1A_2}$ $r_5 = \frac{a_5}{2 \operatorname{tg} 36^\circ}$	$a_6 = \frac{40}{6} \text{ верст}$ $S_6 = \frac{6 \cdot a^2 \cdot \sqrt{3}}{4}$	$a_n = \frac{40}{n}$; $r_n = \frac{a_n}{2 \operatorname{tg} \frac{180^\circ}{n}}$	$R = \frac{20}{\pi}$ $S = \pi R^2$
$S \approx 78$ кв. верст	$S_4 = 100$ кв. верст	$S_3 \approx 76,98$ кв. верст	$S_5 \approx 110,11$ кв. верст	$S_6 \approx 115,47$ кв. верст	$S_n = \frac{400}{n \cdot \operatorname{tg} \frac{180^\circ}{n}}$	$S_5 \approx 127,38$ кв. верст

Учні, які хоч раз написали науково-дослідницьку роботу, «прожили» її від першого до останнього слова, починають самостійно шукати теми, розв'язують дослідницькі задачі. Іноді звичайна задача може стати основою для дослідження. І приємно, коли учні самостійно перетворюють задачу на обчислення в дослідницьку.

Так, готуючись до ЗНО з математики, **Владислав Кобеляцький** розв'язав задачу, запропоновану під час Централізованого тестування в Білорусії: «Знайти відношення об'ємів сфер, одна з яких вписана в куб, а інша описана навколо того ж куба». Ця задача стала основою науково-дослідницької роботи на тему: «Визначення об'ємів деяких геометричних тіл, отриманих внаслідок послідовних комбінацій зі сферою». Працюючи над роботою, Влад не лише розв'язав задачу, але й визначив об'єми n-их тіл, послідовно вписаних один в інший для комбінацій тіл «куб-сфера» (рис. 4), «циліндр-сфера» (рис. 5) та «конус-сфера» (рис. 6, 7).

Влад посів I місце на міських конкурсах «Едісони XXI століття» та «Студія геометричних ідей» і II місце на обласному етапі конкурсу-захисту НДР учнів Дніпропетровського відділення МАН.

Готуючись до олімпіади з фізики, учениця 8-А класу **Катерина Крива** здивувалася, що їй часто доводиться використовувати у фізиці відому з геометрії теорему Піфагора. І це її відкриття стало основою написання науково-дослідницької роботи на тему:

«Застосування теореми Піфагора при розв'язуванні задач із фізики». Але на інтеграції математики з фізикою вона не зупинилась... І відома задача на знаходження найменшої відстані в її викладі виглядає так: «В одному куті кімнати, що має форму прямокутного паралелепіпеда розмірами 5 м × 4 м × 3 м, сидить муха. Як тільки до неї наблизилась навукоподібна багатоніжка (мухоловка звичайна), муха полетіла у протилежний кут кімнати. Чи вдасться їй втекти від багатоніжки, яка рухається зі швидкістю 60 см/с, якщо муха летить зі швидкістю 1,5 км/год?».

У 9 класі Катерину зацікавило, чи є залежність між радіусами кіл, послідовно вписаних в довільний кут. Визначивши, що значення радіусів послідовно вписаних кіл утворюють геометричну прогресію, вона визначила формулу для обчислення радіусів однакових кіл, послідовно вписаних у рівносторонній трикутник в залежності від їхньої кількості та сторони трикутника.

У 10 класі основою її роботи стала задача зі збірника В.В. Прасолова («Два кола з центрами в точках O_1 та O_2 мають внутрішній дотик. Побудовані кола з радіусами r_0, r_1, \dots, r_n , які дотикаються внутрішньо до кола з центром в т. O_1 та зовнішньо – з центром в т. O_2 . Так, що центр O_2 лежить на прямій OO_1 , а O_1 дотикається до кіл з центрами O_{i-1} та O_{i+1} . Нехай d_{n-2} – відстань від O_1 до прямої OO_2 . Доведіть, що $d_{n-2} = 2(n-2)r_n$). Дівчина за допомогою теореми Сократа не лише довела залежність відстані від центра n-го кола до прямої OO_1 від значення його радіуса та порядкового номера, а й запропонувала формулу для обчислення значення радіуса n-го кола та відстані від його центра до діаметра великого кола. Також довела правильність запропонованої формули за допомогою методу математичної індукції.

В 11 класі під час підготовки до конкурсу «Креативна ялинка та новорічні іграшки», намагаючись створити новорічні прикраси з геометричних тіл, Катерина вирішила написати науково-дослідницьку роботу «Розв'язування задач на комбінації деяких тіл обертання».

Ліцеїстка щороку була переможницею міських конкурсів-захистів робіт учнів «Едісони XXI століття» та «Студія геометричних ідей», брала участь в обласному етапі конкурсу-захисту МАН, де у 10 класі посіла III місце, а в 11 – отримала диплом за якісну підготовку роботи та її захист.

Якось між учнями виникла суперечка щодо того, чи вигідно

купувати товар в інтернет-магазині. Щоб відповісти на це питання, я запропонувала написати науково-дослідницьку роботу на тему: «З'ясування доцільності здійснення купівель в інтернет-магазині». Учениця 10 класу **Тетяна Теплицька** не лише відповіла на це питання, а й дослідила його та презентувала свою роботу на міському конкурсі «Едісони XXI століття» та на обласному етапі конкурсу-захисту НДР учнів ДВ МАН у відділенні «Економіка», де посіла призові місця.

У цьому навчальному році тему для дослідження **Анни Медун**, учениці 11 класу («З'ясування оптимальних умов кредитування в деяких банківських установах м. Кривого Рогу») запропонувала її мама. Учениця не лише допомогла мамі порадою, а й посіла призові місця на міських конкурсах-захистах «Едісони XXI століття», «Юний економіст» та обласному етапі конкурсу-захисту НДР учнів ДВ МАН у відділенні «Економіка».

Таких прикладів можна навести ще чимало. Я спілкуюся із талановитою молоддю в ліцеї, є керівником гуртка «Школа юного науковця» КПНЗ «МАНУМ ДОР» і тому маю радість працювати з багатьма юними науковцями, бачити їхні допитливі очі, допомагати в їхніх, нехай невеличких, але самостійних дослідженнях, радіти разом з ними першим перемогою та допомагати, якщо щось не так.

Я вірю, що учні не зупиняться на досягнутому. Вміння працювати над дослідженням допоможе їм у майбутньому. А я вчуся разом зі своїми учнями. Тому завершити хочу словами Антона Макаренка: «Вчитель може вчити інших доти, доки вчиться сам»...

Тетяна ЖЕЛТУХА, учитель-методист Жовтневого ліцею, Кривий Ріг

У часи постановки Центральної Ради, а згодом і Української Народної Республіки (1917-1918 рр.) Наддніпрянська Україна була дуже зрусифікована – не існувало навіть початкової української школи, ані підручників, ані викладачів належної кваліфікації. Та й загальна культура спільноти перебувала в дуже занедбаному стані. Молода держава потребувала самовідданих, освічених і здатних до чину діячів, аби українізувати освіту та відродити національну культуру. У ту добу освітній рух в Україні загалом очолював Іван Матвійович Штенко, на Полтавщині – Віктор Ніканорович Андрієвський, на Київщині – Андрій Іванович Лещенко, Іван Михайлович Труба – на Катеринославщині. На жаль, життєвий шлях і багатогранна діяльність Івана Труби маловідомі загалом. Натомість його подвижницька діяльність, зокрема у царині українізації Катеринославського краю, актуальна й досі для всієї України.

Іван Михайлович Труба, український громадський, політичний та культурний діяч, письменник, перекладач, книговидавець, педагог-просвітянин, котрий невтомно боровся з українофобами за рідномовну освіту та національне відродження українства.

Народився 9 вересня 1878 р. у Гомелі Могильовської губернії (нині – Республіка Білорусь) у збідній козацькій родині, про що свідчить «Метрическая выписка о рождении и крещении Ивана – сына козака Михаила Федорова Трубы, во 1878 году», що зберігається у приватному архіві автора. Дитинство провів у батьківій хаті у селищі Сосниця Чернігівської губернії. Як засвідчує «Похвальний лист», виданий Іванові за «примерное благонравие и отличные успехи в науках, оказанные им в истекшем 1889-1900 учебном году» 7 червня 1890 р. Сосницьким повітовим училищем, навчався хлопець дуже старанно. Згодом вступив до Роменського реального училища. Тоді ж розпочав свою педагогічну кар'єру, працюючи домашнім учителем. Як згадує сам Іван Михайлович у «Щоденнику» за 1897-1898 рр.,

Шановні читачі! Починаємо публікацію матеріалів про першого комсара освіти на Придніпров'ї Івана Михайловича Трубу.

Саме він став ініціатором створення в Катеринославі в квітні 1917 року Українського учительського товариства, а в серпні – проведення 3'їзду земських працівників освіти. Тоді ж у Катеринославі було засновано дві українські гімназії – чоловічу та жіночу. Велику увагу просвітник приділяв друкуванню українських книжок для шкіл, перш за все – підручників, літератури для початкових класів. До цієї справи він залучав відомих культурних діячів, педагогів, письменників, художників, вчених. Іван Труба й сам багато писав для дітей, перекладав українською твори Андерсена, Братів Грім, Гауфа. Видав три частини читанки «Стежка додому».

Одним із центрів українського життя в місті став будинок Івана Труби на Пороховій (тепер – Кавалерійська, 22), побудований за його ж проектом в українському стилі. Тут збиралися діячі україн-

радо готував до навчання дітей із заможних родин, бо мав за те дах над головою, добре харчування та вдячність господарів.

Закінчивши училище з відзнакою, 1898 р. юнак вступає до Санкт-Петербурзького технологічного інституту та стає там одним із фундаторів Української студентської громади. За участь у студентських протестах на четвертому курсі (1902 р.) був засуджений та засланий на три роки до Балаганська Іркутської губернії. Після повернення в 1904 р. поновився в Інституті, але не припинив політичної діяльності, бо перебування на засланих лише зміцнило його переконання та конкретизувало наміри боротися за соціальну та національну справедливість і рівність. Юнака вдруге засилають на два роки до Архангельської губернії, але за недоведеністю правопорушення незабаром звільняють.

Попри всі перешкоди, у 1907 р. Іван Труба здобув вищу освіту, відмінно склавши екстерном іспити та захистивши два дипломні проекти й здобув звання інженера-механіка.

Та спершу Іван Михайлович митарствував містами України (Київ, Харків, Полтава), займаючись науковою та викладацькою діяльністю, а також письменством, аж поки 1905 р. (раніше вважалося, що це сталося у 1907 чи 1908 р.) не осів у Катеринославі, про що писав у листі від 5.08.1905 р. до майбутньої дружини Віри. /Віра Петрівна (Серафимова) Труба (1888, с. Почино-Софіївка Новомосковського повіту, нині Магдалинівський район, – серпень (друга половина), 1941, м. Дніпропетровськ) – перша дружина І.М. Труби, активна просвітянка, входила до ради товариства, займалася видавничою діяльністю, організацією новорічних ялинок для дітей./ Як засвідчує листування за 1905-1915 рр., працював викладачем математики, фізики, креслення та космографії у низці приватних шкіл, гімназій і технікумів, а не лише у жіночій

гімназії П. Юффе та комерційному училищі А. Свіда, як прийнято досі писати.

З 1908 р. одночасно був також інженером-технологом локомотивного відділу в Управлінні Катеринославської залізниці.

Тоді ж, про що розповів коханій у листі з Краматорська від 19.08.1905 р., став активним членом Катеринославського літературно-артистичного українського товариства «Просвіта» (діяло із 7.10.1905 р.).

Наприкінці 1907 р. саме Іван Михайлович склав кошторис і план будівлі Мануйлівської «Просвіти» (І.М. Труба став також її почесним членом), з головною залогою на 500 місць, сценою, двома додатковими кімнатами під бібліотеку та крамницю тощо.

«Зробити новий план, стежити за будівлею та т. і. я охоче узявся б для «Просвіти» задарма» – пише він 30.10.1907 р. до просвітянина Миколи Лавріновича Кузьменка. Згодом, захоплено описуючи відкриття Мануйлівської «Просвіти» восени 1910 р., товариш І.М. Труби по Петербургській Громаді Дмитро Дорошенко назве його **першим серед Катеринославських просвітніх діячів**: «Коли я приїхав до Катеринославу, в місцевому українському громадському житті вели перед такі особи: інж. Ів. Труба, проф. В. Біднов, інж. М. Нечипоренко, лікар Ю. Павловський, Мик. Богуславський, проф. М. Рогович, Ів. Рудичів, М. Ємець, М. Биков, Ан. Куліченко...».

На ці роки припадає також початок літературної діяльності Івана Михайловича. На сторінках журналу «Киевская старина» (1904 р., ч. 12) побачило світ його автобіографічне оповідання «Буде Паном», у якому зворушливо змальовані прагнення та кроки молодого людини до освіти крізь зубожіння. Саме воно, на переконання Н. Василенко, вперше відкрило читачеві ім'я Івана Труби. Згодом на сторінках науково-літературного місячника

ської та російської культури: В.К. Винниченко, В.Г. Короленко, І.Ю. Рєпін, О.П. Косач-Кривинюк з чоловіком, педагог і видавець С.С. Вировий, подружжя В.О. і Л.С. Біднових.

Марко Лукич Кропивницький – український письменник, драматург, театральний актор і письменниця Олена Пчілка (сестра Михайла Драгоманова та мати Лесі Українки (в дівочтві Ольга Петрівна Драгоманова) були хрещеними батьками дочки І. Труби – Олени...

Онук І.М. Труби, **Ярослав Миколайович Матросов**, інженер за фахом, красневець за покликанням, приніс до редакції матеріали, основою яких стала його стаття – «Сподвижник української справи на Катеринославщині Іван Михайлович Труба (1878-1950)», опублікована у збірнику наукових праць АН України «Українська біографістика», у дванадцятому випуску 2015 року.

Пропонуємо їх вашій увазі.

ІВАН МИХАЙЛОВИЧ ТРУБА і процеси відродження національної освіти та культури на Катеринославщині

«Нова Громада» (1906, № 4, с. 108-118) друкують оповідання «Подорож на села (з натури)». Автор ніби відсторонено, але з глибоким співчуттям до неосвіченості земляків і розумінням ситуації, художньо відтворює жахливе видовище сільських погромів: палання поміщицьких маєтків, вандалізм, мародерство, вбивства, жорстокість розправи... Твір викликає у читача огиду й водночас співчуття до всіх постраждалих. Редакція часопису високо поцінувала хист початківця й Івана Михайловича запросили до подальшої співпраці.

Уже 25.4.1906 р. він отримав поштовою картку «Громадської Думки» («Нова Громада») від Марії Загірної: «Високоповажний Добродію! В IV-й книзі «Нової Громади» надруковано Вашу «Подорож на села». Має вислатися Вам, як співробітничковій місячнику, але не маємо Вашої точної адреси. Через те просимо подати точну адресу, на яку можна вислати місячник, а також і гонорар. Редакція просить вислати до «Нової Громади» Ваші нариси, які залюбки друкуватиме. З ушануванням М. Грінченко».

Після Лютневої революції 1917 року, за часів Тимчасового уряду помітно активізувалася діяльність культурних і просвітницьких організацій українства. Як бачимо з публікації «Общество «Просвіта» у «Катеринославской земской газете» за 12 березня 1917 р., на підставі оновленого Статуту відбулися установчі збори Катеринославської «Просвіти», на яких одним із дев'яти членів Правління було обрано Івана Михайловича. Параграф перший цього Статуту проголошував: «Товариство працює на розвиток освічення і добробут українського народу, а також для його політичного виховання та взагалі для розвитку української національної культури». Задля того на зборах були засновані видавничі, шкільна, лекційна та бібліотечна комісії, а також комісії

з організації філіальних відділень і вечорів. Правління доручили заснувати друкований орган просвітян «Вісник «Просвіти» та Українське учительське товариство.

Відповідно до Постанови Всеукраїнського національного конгресу в Києві (6-8 квітня 1917 р.) у Катеринославі створили Українську Губернську Раду з питань українізації краю, до якої увійшли представники низки місцевих українських організацій і товариств (Товариства «Просвіта», об'єднаного товариства автономістів-федералістів, видавничого товариства, вчителів, комітету робітників і службовців станції Катеринослав, громади службовців депо залізниці, службовців служби руху, поштового Союзу, учнівської «Спілки», Військової ради, соціал-демократичної, соціал-революційної та радикаль-демократичної партій). Діяльність Ради була розподілена на чотири секції (організаційно-агітаційна, видавничі, шкільна та маніфестаційна). І.М. Труба увійшов до Української Губернської Ради від Товариства «Просвіта», Товариства вчителів і служби руху Катеринославської залізниці.

Невдовзі була утворена Українська Центральна Рада. Іван Михайлович співчував Українській партії соціалістів-федералістів і підтримував Селянську спілку, хоч сам до жодних політичних угруповань (партій) не належав. Натомість у передовицях «Катеринославської земської газети», «Народной жизни» та «Селянської спілки» виступав із питань українізації як політик, культурно-просвітницький діяч-лектор і господарник, що засвідчує стаття «Земський лектор» в газеті «Народная Жизнь». А що більшість його тогочасних публікацій за формою є високохудожніми літературними текстами, то можемо стверджувати, що і як літератор! На жаль, ця складова діяльності Івана Труби ще зовсім не досліджена.

Далі буде.

23 жовтня 2016 року перестало битися серце Валентини Олександрівни МУЗИРОВОЇ,

нашої колеги, друга, неперевершеного лектора і просто – гарної людини з чуйною, відкритою душею. Народжена у передвоєнному 1940 році, вона пережила разом із країною і найважчі, трагічні, і щасливі дні та роки дитинства, юності, наукової діяльності, роботи у багатьох вищих освітніх закладах Дніпра, зокрема і в нашому обласному інституті післядипломної педагогічної освіти.

Ми знали її і як феноменального спеціаліста, що може зробити неймовірно цікавими лекції і з анатомії, і з основ здоров'я, і навіть зі спортивної метрології, і як людини, що кожному гото-

ва допомогти! Її тонкий гумор та голос з неповторним тембром і зараз лунає у душах її численних учнів, студентів, колег та слухачів.

У нашій пам'яті вона назавжди залишиться саме такою, – усміхненою та серед квітів, які вона дуже любила.

Колеги, працівники кафедри виховання та культури здоров'я ДОШНО

29 жовтня 2016 року пішла із життя Людина з великої літери, справжній педагог Марія Пилипівна ЧОРНОБАСВА

Всі її досягнення на педагогічній ниві – це плоди кропіткої роботи над собою, постійного самовдосконалення, життєвого оптимізму, творчої енергії.

Нелегким був її педагогічний Олімп. Закінчивши Бершадське педагогічне училище, одержала диплом з відзнакою. Навчалася на філологічному факультеті Одеського педагогічного університету імені К.Д. Ушинського, який закінчила у 1950 році. Працювала вчителем української мови та літератури в с. Кам'яна Криниця Ульянівського району Кіровоградської області, а

з 1953 р. завучем в Ульянівській школі № 1.

1957 року переїхала до Дніпропетровської області, де працювала інспектором обласного, а потім міського відділу народної освіти.

У лютому 1959 року стала директором новоствореної школи-інтернату № 3 обласного центру, яку очолювала понад 50 років.

У 1971 році школа-інтернат № 3 була реорганізована в санаторну школу-інтернат для дітей, хворих на сколіоз. Директор доклала чимало зусиль, щоб створити матеріальну базу для лікування дітей, перебудувати навчальний процес.

Досвід роботи інтернату неодноразово експонувався на Виставці досягнень народного господарства УРСР.

1 червня 1968 р. за великі заслуги у справі навчання і виховання молодого покоління Марія Пилипівна Чорнобасва отримала звання Героя Соціалістичної Праці.

Марія Пилипівна завжди мала великий авторитет серед колег, батьків; її любили і поважали школярі.

Світла пам'ять про Марію Пилипівну Чорнобасву, Колегу, Директора, Вчителя назавжди залишиться в наших серцях.

Педагогічний колектив

Дніпро: НОВА ТОПОНІМІКА МІСТА

Процеси декомунізації, що відбулися в Україні протягом останніх років, суттєво змінили топонімічну карту нашого обласного центру. Так, розпорядженнями Міського голови «Про перейменування топонімів м. Дніпропетровська» від 24 листопада 2015 р. № 882-р, від 26 листопада 2015 р. № 897-р та від 19 лютого 2016 р. № 71-р змінені понад 300 назв районів, житлових масивів, проспектів, вулиць, провулків, площ, скверів тощо.

Ми вже розповідали про нові назви 5 районів правобережної частини Дніпра. Наша подорож оновленою картою міста триває...

Нові назви отримали п'ять житлових масивів (3 в АНД районі, 1 в Індустріальному і 1 в Новокодацькому).

Так Воронцовський тепер називається «Мануйлівський», Фрунзенський-1 – «Ломівський», Фрунзенський-2 – «Кам'янський» (АНД район), Клочко – «Калиновський» Індустріальний район), а Комунар – «Покровський» (Новокодацький район).

Назва «Калиновський» походить від назви вулиці **Калинової**,

кої губернії). Після включення цих поселень до складу Катеринослава-Дніпропетровська у ХХ ст. старі назви замінили новими, радянськими, на честь комуністичних вождів і героїв (Фрунзе, Воронцов, Клочко тощо).

Назва «**Мануйлівський**» походить від **Мануйлівки** – так називалося велике село на лівому березі Дніпра, що було центром Мануйлівської волості Новомосковського повіту. Якщо поглянути на старі карти нашого краю, то побачимо,

нича станція на відстані 1,6 км (Нижньодніпровськ). На початку ХХ ст. тут діяла філія «Просвіти», одна з найпотужніших в Придніпров'ї, для якої 1910 р. був споруджений в українському стилі будинок за проектом Івана Труби.

Назва «**Кам'янський**» походить від назви іншого давнього поселення на лівому березі Дніпра – **Кам'янка** (не плутати з подібною назвою «Кам'янське». Це давнє козацьке село, розташо-

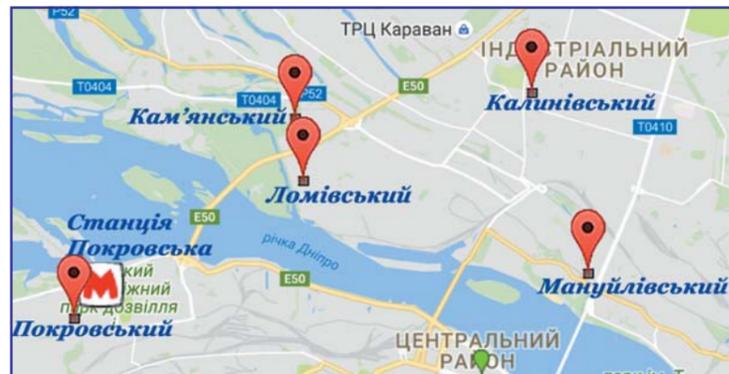
однієї з головних транспортних магістралей лівобережної частини Дніпра. Цікаво, що свого часу мешканці цієї вулиці теж стали жертвою ідеологічно-топонімічних експериментів. Так, 1985 року Калинову спробували перейменувати на честь компартійного функціонера Олексія Ватченка, але вже за рік були вимушені повернути стару назву: люди обурилися і не сприйняли перейменування. Де вулиця Калинова – знає кожен мешканець Дніпра, тож ніхто не блукатиме в пошуках житлового масиву «Калиновський» – «це там, на Калинової».

«Нові-старі» назви «**Мануйлівський**», «**Кам'янський**», «**Ломівський**» пов'язані з давньою історією лівобережжя міста, або Задніпров'я, як його колись називали. За часів Запорозької Січі тут було чимало поселень (хуторів, зимівників, сіл), що належали до Самарської паланки (пізніше, після знищення Січі і запровадження колоніального ладу – до Новомосковського повіту Катеринославсь-

Вперше згадується 1744 року, коли козацьке займище заможного козака Мануйла почало обростати маляками інших запорожців. Відомий український поет, фольклорист, мовознавець Іван Манжура мешкав у Мануйлівці у 1880-х роках. У ті часи це було велике і заможне поселення. Так, 1886 року у Мануйлівці жили 1494 мешканці, було 269 дворів, волосна управа, православна церква, школа, готель, лавка, ярмарок, дві лісні пристані на відстані 500 м і 3 км, заліз-

ване на правому березі Дніпра, стало великим промисловим

містом, що у 1936-2016 роках мало назву «Дніпродзержинськ»).

Село Кам'янка відоме з середини XVII століття. Воно широко розкинулося між численних озер неподалік Кам'янського перевозу, що пов'язував Новий Кодак з лівобережжям. Тут була перевозна команда, яка використовувала плоти і видовбані дубові човни. Майже всі мандрівники та торговці, що рухались із Запоріжжя на лівобережну Україну, Дон і Московію переправлялися тут.

Пізніше село було центром Кам'янської волості Новомосковсь-

сестри Олександри Терентіївни Сиви на вул. Клубній, 25 він мешкав у повоснні роки, коли навчався в Дніпропетровському університеті та починав свій шлях у літературі.

Саме на території Ломівки був збудований житловий масив Фрунзенський-1, який і отримав назву «**Ломівський**», а житловий масив Фрунзенський-2, збудований далі на захід, – «**Кам'янський**».

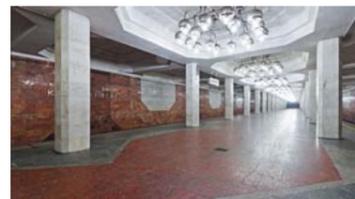
На правобережжі змінив назву один мікрорайон – «Комунар». Житловий масив отримав назву «**Покровський**», Він розташований на правому березі Дніпра між

кого повіту. У 1886 році тут було 927 дворів, 5562 мешканців, волосна управа, 2 православні церкви, 10 лавок, 3 ярмарки, базар по будням. У селі народився український письменник Григорій Епик (1901-1937).

Виселком Кам'янського була **Ломівка**, яка розташовувалася між Кам'янкою і Амуром. Ломівка відома, зокрема, тим, що тут народився український письменник Олесь Гончар (Олександр Терентійович Біличенко. Гончар – прізвище його матері). У будинку свої старшої

житловими масивами Червоний Камінь та Парус. Збудований на території колишнього козацького селища Діївка. Перша документальна згадка про Діївку датується 1755 р. Назва «**Покровський**» має символізувати давнє козацьке коріння краю (відомо, що свято Покрова було головним храмовим святом Запорозької Січі).

Разом із мікрорайоном отримала нову назву і станція «Комунарска» Дніпровського метрополітену. Тож тепер поїзди нашого метро курсують від станції «Вокзальна» до станції «**Покровська**» і у зворотному напрямку.

За інформацією ЗМІ та Інтернет видань

Відкриття нового набору до «GOCamp 2017»

На виконання Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020», затвердженої Указом Президента України від 12 січня 2015 року № 5/2015; втілення ініціативи GO Global: Національна програма вивчення та популяризації іноземних мов; для подальшої інтеграції України до європейського політичного, економічного і науково-освітнього простору, – заплановано проведення влітку 2017 року дитячих прищільних таборів з поглибленим вивченням англійської мови «**GOCamp**» за участю 1000 іноземних волонтерів-викладачів та 100 тисяч дітей з усіх регіонів України віком від 10 до 15 років.

Влітку 2016 року на Дніпропетровщині вперше діяли прищільні мовні табори **GOCamp**, що мали неабиякий успіх як серед шкіл, так і серед волонтерів. Ми вирішили не зупинятися на досягнутому.

GOCamp – це новий формат табору, робочою мовою якого є англійська або німецька. Протягом трьох тижнів діти зможуть взяти участь у реалізації цікавих проектів та

завдань, спілкуватися англійською з іноземними волонтерами та відпочити. Завдяки спеціально розробленій програмі діти перебуватимуть в багатокультурному середовищі, навчатимуться працювати в команді, критично мислити та бути толерантними до інших.

Цього року в рамках GOCamp втілюються три проекти:

GOCamp – прищільні мовні табори;

GOCamp After School – позакласні мовні програми (пілот у Києві та Київській області);

GOCamp East – виїзні мовні програми для дітей із Донецької та Луганської областей.

Як долучитися до проекту?

Крок 1. Ознайомитися з детальним описом проекту на сайті gocamps.com.ua. **2.** Виконати креативне завдання.

3. Заповнити анкету. Прийом заявок – до 30 листопада.

4. Зачекати підсумків рейтингування шкіл і підбору волонтерів для шкіл відповідно до рейтингу школи (оцінюється креативне завдання, описи школи та населеного пункту як українською, так і англійською мовами). **5.** Підписати Меморандум про співпрацю між Глобал Офіс та Школою.

6. Познайомитися з волонтером. **7.** Відвідати тренінг для вчителів. **8.** Розробити програму спільно з волонтером.

1. нарешті, **крок 9. Let's GoCamp.**

Креативне завдання «Запроси волонтера до своєї школи» має бути виконане у форматі відео (не більше 90 секунд) чи презентації (PowerPoint, PDF – не більше 5 сторінок).

Необхідно, щоб волонтери побачили не лише великі міста, але й відвідали наймальовничіші куточки нашої країни, про які ніхто у світі ще не чув. Допоможіть волонтерам дізнатися якомога більше про свої міста, містечка та села, запросіть їх до своєї школи!

Ваша робота буде врахована під час процесу підбору волонтера. Тож саме від вас залежить, чи приїде до вас іноземець і чи відбудуться цікаві та корисні зустрічі.

Детальніше ознайомитися з проектами та подати заявку можна на сайті gocamps.com.ua

Алла ВАСИЛЬЧЕНКО, методист
НМЛ гуманітарних дисциплін ДЮШО

ЗАСНОВНИК ОБЛАСНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ГАЗЕТИ «ДЖЕРЕЛО» — ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ ОБЛДЕРЖАДМІНІСТРАЦІЇ

Редакційна колегія:

В.М. ВАСИЛИНЕНКО, М.Г. ВАТКОВСЬКА, В.Г. ДОЛГОПОЛІЙ,
О.В. ПОЛТОРАЦЬКИЙ, М.І. РОМАНЕНКО, В.Г. СЕРЕДНЯ

Головний редактор З.В. МАРЧИШИНА
Заступник редактора Є.А. ШУЛЬГА
Фотокорр. Г.Г. та А.Г. КРЮЧЕНКИ
Дизайн і верстка Н.О. АНТОНЕНКО

САЙТ ОБЛАСНОЇ
ПЕДАГОГІЧНОЇ ГАЗЕТИ
«ДЖЕРЕЛО»: gdjerele.jimdo.com

Свідоцтво про реєстрацію
ДП № 66 від 13.12.1993.

Формат А 3.

Обсяг 0,8 ум. др. арк.

Адреса редакції:
49006, Дніпропетровськ,
вул. В. Антоновича, 70, к. 216.
Телефон/факс: 732-47-61,
732-48-48.

E-mail: GDjerele@ukr.net